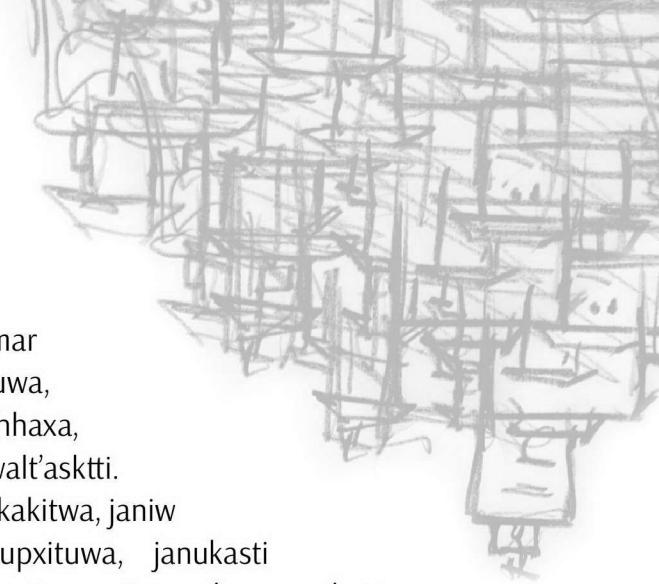

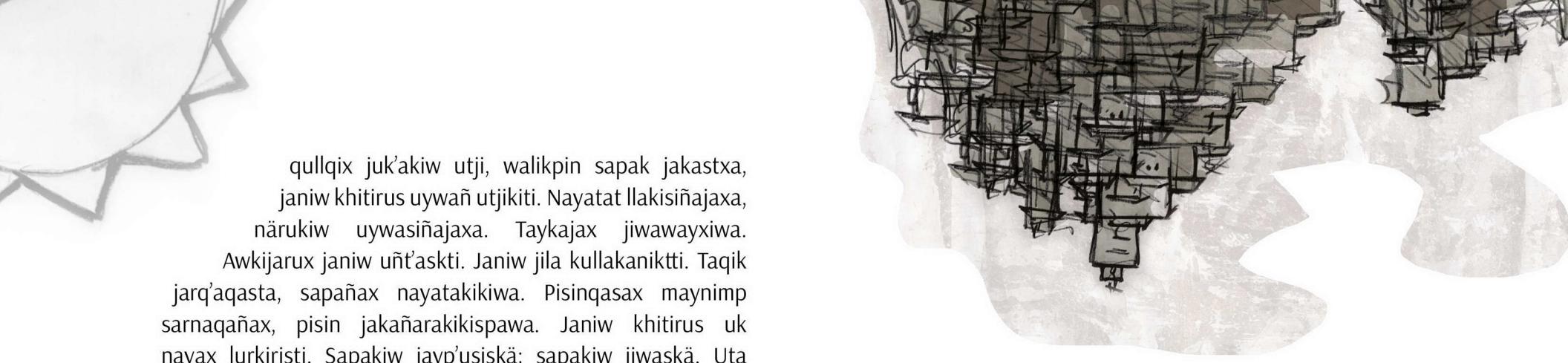
NAYA, JULIKU TARQI

Sutijaxa: Julio Tarqui. Aymar jaqitwa. K'illimi sapxituwa, janchijax ch'amakawa. Jichhaxa, jach'a markan jakta, janiw walt'asktti. Aka markanxa, mä chhichhillankakitwa, janiw mawjankt'anjamakitti, alisnukupxituwa, janukasti naya payspaw alisnukustxa. May sipanxa, jupanakaw sapa kutix alisnukupxituxa. Janiw anqa takhinxia inak sarnaqañjamakitti. Kunawsatima, saraskt ukhaxa, janq'u tawaqunakax parlart'asipxiwa. – Uñtakim khä jaqi – jan ist'iriw tukta. – Isip uñjam, warirawa, ñik'utapaki, ¡sillupaki! täta- sasaw sapxi. Misti waynanakax, isinakap thalart'asipxi, niyas nǟr uñjasax q'añuchasipkasp ukhama. Ajanujaxay laq'ararapachaxa. K'umisir jaqinakawa, janiw uk im't'asipkiti. ¿Ch'amak janchixa uñjasati laq'ampi pantappachitu? ¡Ukhamachix ukaxa, jisa nayatwa, ñiq'itwa! Jupanakjama, taqpach jakir jaqjama; janiw uraq jiq'ikti, janiw tutukakti. Chiqansa... jupanakax yaqha kastapchixaya. "Jan uñch'ukistati, jan llawq'istati" ukhamapxiwa. Kunawsatim uñjapxit ukhax thithitipxiwa. Niyakis alaq sarnaqasis jupanakar sawkasirist ukhamawa. Ajanunakapaxay llint'qiwa, phiñasipxiwa. Ukatwa jani jach'a markar irnaqajawir sarañ munktti.

Thiyan nayax utjasta. Utajax uksankiwa, intitatax suma k'ajanki ukjan qamasta, taqpach utanak tukurttxia ukat khuriwijtankiw utajaxa. Sapüruw jach'a markar saraqta,

qullqix juk'akiw utji, walikpin sapak jakastxa, janiw khitirus uywañ utjikit. Nayatat llakisiñajaxa, närukiw uywasiñajaxa. Taykajax jiwayxiwa.

Awkijarux janiw uñ'taskti. Janiw jila kullakaniktti. Taqik jarq'aqasta, sapañax nayatakikiwa. Pisinqasax maynimp sarnaqañax, pisin jakañarakikispawa. Janiw khitirus uk nayax lurkirsti. Sapakiw jayp'usiskä; sapakiw jiwasckä. Uta luriritwa, uta utachiritwa. Utanak lurta, jach'anaka, ukhamarus jiwanaka, uka walja qullqin jaqinakatakiw utachte. Nayax, ukampisa, ñiq'i aruwit lurt'at utan qamasta. Kunawsatim lawa patan sarnaqastxa, kunawsatim utanak lurasktxa lupin lupjata ukhaw ukham lup'iñanakax jutitu, nayan jan walt'ataxat lup'ista. Ukhamarus naya payspa jiskt'asirakta: "¿Kunats sinti utji mawk'anitakiki? ¿Kunats nayatakix wali juk'api, nayjamax sinti jaqirakis utjixä? Janiw jichhakamax yatxatktti. Jichhamaw jiskt'asiskakta..."

¡Suma jaylliwinaka! "La Chola Flora" uksan jayllirt'apxixa. Janiw uka umañ'utxa uñ'tkayatti. Masinakajawa, mayni ut luririnakawa, mä uru irpapxitu. Jichhaxa sapa viernesaw saraptxa. Ukawjanxa wali k'uchikitwa, janiw anqa thakhinanjamakitti. Janis isijax warirakasp ukhamawa. Suma isinirists ukhamaw amuyatatxa.

Suma k'usaw utji, juk'amp sumaw kunawsatim "Tu orgullo" jaylliwit ist'ask ukhaxa. Uka jaylliwit nayankiwa, nayatakiwa. Uka jaylliwit nayatakix wali sumawa, kunalaykutixa k'ariwa, ukham nayarpach k'arintasis thuqhuña, jaylliñ munta. Nayax yattwa, janiw chiqakitti, uka jaylliwin qilqapax "janiw ancha lurksnatti, qhipata phuqhañax juk'ampiwa". Janiw mä kutis uka jan wali lurapkitu jaqinakarux phuqhir uñjitti. Ukhamarus uka amuyu: taqikunaw sari juti, ukax janiw chiqakitti. Nayax irnaqwäijat sarta, jutta ukhamakitwa. Nayax aksat uksat ch'alla jaqukipta ȳukakiwa! Uka jawlliwinxa taqikunas k'ariwa, janiw kunas chiqakitti. Ukatwa nayatakix wali askixa. Kunawsatim akham masinakajar arxaytxa ukhaxa, jupanakax larusipxituwa. – antisas umantam Juliko- sasaw sapxitu. Nayax larusiraktaya, kamacharakisti... - ȳaquntañani! – sasay sistxa. Ukhama machantasipxta. ȳumasax kunas laruñakiwa! mä sawkanaka, mä arunaka. Janiw khitis kamsapkitus, ukax janiw chhichhillankhas, ni laq'a jiq'is utjkitti. Taqiniw qhumantasipxta, taqiniw q'añu isiniptxta. Nayax jayllt'asirista, thuqht'asirista jan asxarasa. Chuymajax qhanatatiwa, khuyart'asiwa. Taqikunat armasta. Janiw kuna lup'iñas llakiñas utjkitti. Sarnaqaña, jakañ tukuyastta, janjamakiw amuyasktti.

ERNESTO FLORES MERUVIA